

Varjopaikkojen ja luontoelementtien lisääminen päiväkotien ja koulujen pihoihin sekä leikkipuistoihin

Päiväkotien, koulujen ja leikkipuistojen ulkoalueet ovat keskeisiä ympäristöjä lasten arjessa. Lapset ulkoilevat päivittäin useita tunteja säässä kuin säässä, ja kaikkein eniten ulkoilevat alle kouluikäiset. Kuitenkin juuri he ovat herkimpiä kuumuuden ja UV-säteilyn haittavaikutuksille. Lasten lämmönsäätely on vasta kehittymässä ja he altistuvat helpommin nestevajaukselle ja ihon palamiselle. Jatkossa ilmastonmuutos tulee lisäämään hellejaksojen yleisyyttä, kuumuutta ja pituutta.

Varjopaikkojen vähäisyys erityisesti lasten käytössä olevilla piha-alueilla on yleistynyt 2000-luvun rakentamistrendien myötä. Nykyiset rakentamiskäytännöt suosivat kovia pintoja ja vähäistä kasvillisuutta. Luonnonvarainen kasvillisuus on usein rakentamisaiheessa poistettu ja tilalle rakennettu piha, joka on vuorattu pääosin asfaltilla, laatoilla, kumirouhematolla, turvahiekalla ja tekonurmella. Tämän voi helposti nähdä Mäntsälässäkin vertaamalla uusien ja vanhojen päiväkotien ja koulujen pihojen ja leikkipuistojen.

Suomen Säteilyturvakeskus ja muut pohjoismaiset säteilyviranomaiset ovatkin yhteisessä kannanotossaan suositelleet, että kunnat huomioivat varjopaikkojen tarpeen sekä olemassa olevien päiväkotien ja koulujen pihoihin, että uusien lasten ulkoilualueiden suunnittelussa ja rakentamisessa.

Nykyinen rakentamistrendi vähentää varjopaikkojen lisäksi myös lasten luontokontaktia, mikä on viime kädessä kansanterveydellinen asia. Luontoympäristön väheneminen heikentää lasten mikrobialtistusta, mikä vaikuttaa immuunipuolustuksen kehittymiseen ja lisää riskiä sairastua esimerkiksi allergioihin, astmaan ja muihin immuunivälitteisiin sairauksiin.

Luontoelementtien, kuten lahoppuun, karikkeen ja maatuvan kasvillisuuden, lisääminen varhaiskasvatukseen ja koulujen pihoihin ja puistoihin on kustannustehokas tapa edistää lasten terveyttä. Lisäksi luontoelementtien lisääminen tukee lasten luontosuhdetta ja monipuolistaa liikkumismahdollisuuksia sekä parantaa viihtyisyyttä lasten ja henkilökunnan näkökulmasta.

Edellä kerrotun johdosta esitämme, että:

1. Kunta laatii periaatteet, joilla varmistetaan uusien ja peruskorjattavien päiväkotien, koulujen ja leikkipuistojen riittävä varjoisuus sekä luonnonmukaisuus ja luontoelementtien määrä pihoihin. Uudessa rakentamisessa pyritään säilyttämään olemassa oleva puusto ja muu luontoympäristö, ja uudet istutettavat taimet ovat mahdollisimman kookkaita ja kotoperäisiä.
2. Tarkastellaan, miten jo olemassa olevien päiväkotien ja koulujen pihoihin sekä leikkipuistoihin voidaan lisätä varjopaikkoja, luonnonmateriaaleja ja luontoelementtejä ilman varsinaista peruskorjausta.

Mäntsälässä 10.11.2025

Vihreä valtuustoryhmä ja muut allekirjoittaneet

Kaisa Väelämäki - Kuoronen

Simi Järvelä

Eveliina Kuoronen

Antti Järvelä

Kari Heikkinen

Juha Hänninen

Aljo Järvelä

Ilkka Järvelä

Marja Pyy

Anna Warti-Sherman

Suomen Kuntaliiton edustaja

LÄHTEET (viitattu 2.11.2025)

Pohjoismaisten säteilyturvallisuusviranomaisten yhteinen kannanotto lasten ulkoilualueiden varjopaikkoihin liittyen:

<https://stuk.fi/documents/150192312/159043382/pohjoismainen-kannanotto-lasten-varjopaikoista-suom-kaannos2017.pdf/fa0f4e4b-8f84-0f4f-fcb2-e42882cf4d55/pohjoismainen-kannanotto-lasten-varjopaikoista-suom-kaannos2017.pdf?t=1684853252973>

Säteilyturvakeskuksen sivuilla varjopaikoista ja niiden merkityksestä:

<https://stuk.fi/varjopaikat-suojaavat-uv-sateilylta>

THL lisääntyvistä helteistä ja niiden terveysvaikutuksista:

<https://thl.fi/aiheet/ymparistoterveys/ilmastonmuutos/ilmastonmuutoksen-terveysvaikutukset/lisaantyyvat-helteet>

Ilmastieteen laitoksen ilmastokatsaus helteiden lisääntymisestä:

<https://www.ilmastokatsaus.fi/2025/06/19/ilmasto-lampenee-suomen-helteet-lisaantyyvat/>

Luontoterveyden osaamiskeskuksen Luontoterveyttä varhaiskasvatukseen -hankkeen sivut:

<https://luontoterveydenosaamiskeskus.fi/tutkimus/omat-hankkeet/luontoterveytta-varhaiskasvatukseen/>

Sitran työpäpaperi «Terveyttä, hyvinvointia ja kustannussäästöjä luonnosta»

julkaisusta ”Luontoympäristön terveysvaikutukset ja niiden taloudellinen merkitys”

<https://www.sitra.fi/wp/wp-content/uploads/2024/10/sitra-terveytta-hyvinvointia-ja-kustannussaaetoja-luonnosta.pdf>

Edellämainittu julkaisu kokonaisuudessaan:

<https://www.sitra.fi/wp/wp-content/uploads/2024/10/luke-luontoympariston-terveysvaikutukset-ja-niiden-taloudellinen-merkitys.pdf>

YLE 8.6.2025: Lisää vehreyttä ja varjopaikkoja päiväkotipihoihin – nyt korjataan 2000-luvun rakentamisen puutteita

<https://yle.fi/a/74-20165681>

YLE 13.5.2025: Tamperelaisiin päiväkoteihin rakennetaan nyt varjoja, koska pihat ovat liian kuumia – tästä syystä puut usein puuttuvat

<https://yle.fi/a/74-20160878>

Länsiväylä 31.10.2025: Espoo luopuu tekonurmista päiväkotien pihalla, taustalla terveyshuolet:

[Espoo luopuu tekonurmista päiväkotien pihalla, taustalla terveyshuolet | Paikalliset | Länsiväylä](#)

Mikrobtutkimus, jossa rikastettiin hiekkalaatikkohiekkaa vaikuttavasti:

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0147651322007400>

Luonnosta mielenterveyttä, kuntoa ja elämänlaatua:

<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01347/luonnosta-mielenterveytta-kuntoa-ja-elamanlaatua?q=luonto>